

til Magten. Jeg vidste ikke rettere, end at det hidtil har været de Herrers Mening, at det var overladt til Hs. Maj. Kongen, hvem han vilde vælge til sine Ministre, men nu faae vi at vide, at dette er Veien, hvorigennem vi kunne faae Medlemmer frem til Magten. Der spørges altid om, hvad Program Oppositionen har at opstille. Jeg skal sige det ærede Medlem og sige, hvad der er mit Program i denne Sag, det er at faae Klarhed, om Landet økonomisk kan bære denne Sag, uden at føres ned til et nyt 1813, og Spørgsmaalet er for mig, om det kan siges, selv om vi kunde bære, hvad her er foreslaaet, at Frelsen ligger her. Grundlaget for Befæstningsagitationen kan man sige, særlig er de Diskussioner, som bleve førte i Halvfjerdserne, Diskussionerne i nationaløkonomisk Forening, om vi vare i Stand til at faae ny Forsvarslove, der taltes om Reformer paa Ketsvæsenets Omraade, om at bygge Jernbaner o. s. v., og saa vendte man tilbage til dette, om vi vare i Stand til at befæste Landet. Dette gav, tror jeg, Agitationen for Forsvarsvæsenet mere Vind i Seilene end noget Andet. Naar der nu spørges, om vor økonomiske Stilling er den samme som i Halvfjerdserne, saa siger jeg, at den har forandret sig meget væsentligt. I det sidst udfomne Hefte af statistisk Tabelværk faae vi Svar paa, hvorledes vor økonomiske Tilstand er. Det forholdt sig nemlig ikke saaledes, som forskjellige af de Officerer, der rejste paa Haandværket, sige, at de 60 Millioner, som vi have liggende i Statskassen, skulde være en Maalestof for Landets økonomiske Evner. I et Land, der har en Statsgjæld, som overstiger 136 Mill. Kr., er det ikke et Bevis for Landets Rigdom, at det har opkrævet Statter, som det ingen Anvendelse har for, og at der derfor i Statskassen ligger 60 Mill. Kr.; men er der Tale om Landets økonomiske Stilling, saa er Spørgsmaalet: Hvorledes stiller vor Udførsel sig til vor Indførsel? og derpaa faae vi et ret klart Svar i Statistisk Tabelværk. Stillingen er nemlig den, at fra 1880-85 har vor Indførsel oversteget vor Udførsel med Noget som 428 Mill. Kr. Nu veed jeg vel, at d'Hr. ville være til Rede med at sige, at det er ikke nogen bestemt Maalestof, og det skal jeg være villig til at indrømme, at naar man regner med Salgspriserne her, kan der være Grund til at trække Noget fra, men naar vi ogsaa trække det fra, saa bliver der dog tilbage, at den økonomiske Tilstand er gaaet tilbage i de sidste 5 Aar med Noget som 350 Mill. Kr. Det er ganske rigtigt, at denne Tilbagegang

kommer visse Klasser i Folket til Gode. D'Hr. Embedsmænd have de selvsamme Gager, enten et Bund Smør koster dem 80 Dre eller det koster dem 1 Kr. 40 Dre, og enten et Bund Brød koster 4 eller 6 Dre; men det er ogsaa den eneste Stand, hvilken det gjælder. Hvem er det, denne Tilbagegang først og fremmest rammer? Denne uhyre Tilbagegang, under hvilken Kapitalen gaar bort fra Landet, saa at man ikke længer kan foretage sig Noget her i Landet, maa først ramme dem, der have den mindste Modstandsevne til at bære den Nød, der bliver Følgen deraf, den rammer først Arbejderne, da der opstaar Arbejdsløshed paa Grund af Mangel paa Foretagelsesaaend. Arbejderne gaar det først ud over, at vi her i Landet have i 5 Aar indført for 350 Mill. Kr. mere, end vi have udført. Saa bliver det næste Spørgsmaal, om vor økonomiske Tilstand da er gaaet frem paa anden Maaade. Har Stillingen da været den, at vi have gjort store industrielle Anlæg i den Tid? Nei, det have vi ikke. Have vi da bygget Jernbaner? Nei, det have vi heller ikke gjort. Sagen er den, at vi have ikke gjort nogen Fremgang, der svarer til den store Tilbagegang. Tværtimod, der har i dette Femaar været en større Stilstand i Forretningerne i Landet og en større Stilstand paa Lovgivningens Omraade end i nogen tidligere Periode. Derfor rammer Tilbagegangen langt haardere. Først rammer den Arbejderne og derefter særlig de Folk, der producere og bestille Noget i Landet, Handel og Skibsfart og særlig Landbruget. Vil man spørge, hvorledes den rammer Handel og Skibsfart, saa giver Statistisk Tabelværk ogsaa Svar derpaa. Thi vi se der, at i 1880 tjente det forenede Dampskibsselskab pr. Ton 80 Kr., men i 1884 tjente det kun 42 Kr. pr. Ton. Det er en Nedgang med omtrent Halvdelen. Naar vi ville spørge, hvorledes Tilbagegangen rammer Agerbruget, saa giver Statistisk Tabelværk ogsaa her Svar. Hvad er det for et Kapitalkab, Agerbruget er blevet ramt af paa Grund af de nedadgaende Konjunkturer her i Landet? Det andrager ca. 80 Millioner Kr.; det svarer til Noget som 200 Kr. pr. Td. Hartkorn eller 34 Kr. pr. Td. Land. Men i Virkeligheden er Tilbagegangen langt større, i Virkeligheden føles Trykket i en ganske anden Grad, end Tabelværket har været i Stand til at oplyse, og hvorfor? Fordi det ikke har medtaget i Beregningen det store Tryk, der har hvilet paa Landbruget derved, at det har staaet overfor en Krise, overfor et Vendepunkt, hvor det har maattet komme ind paa